

Vergaderjaar 2001–2002

27 925

Terroristische aanslagen in de Verenigde Staten

Nr. 14

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 oktober 2001

De afgelopen dagen verschijnen er veel berichten in de media over anthrax (miltvuur). Waarschijnlijk zijn enkele personen in de Verenigde Staten opzettelijk met deze bacterie besmet. Hierdoor is er ook in ons land veel onrust ontstaan. Bedrijven en burgers zijn bang voor «verdachte» pakketjes. Helaas zijn er ook mensen die misbruik van deze onrust maken en bewust (ongevaarlijke) pakketjes of brieven verspreiden. In vervolg op mijn brief van 11 oktober jl., waarin ik u heb geïnformeerd over mijn algemene beleid over bioterrorisme, informeer ik u hierbij specifiek over dit onderwerp.

Als gevolg van deze onrust heb ik besloten de volgende maatregelen te nemen:

- Er wordt vandaag vanaf 16.30 uur een gratis Postbus 51-telefoonlijn geopend waar burgers terecht kunnen met vragen over anthrax of andere mogelijke biologische bedreigingen (0800-3008051). Ter informatie heb ik een gedeelte van de vragen en antwoorden die hiervoor zijn opgesteld, als bijlage bijgevoegd.
- Uitgebreide informatie zal op de website van het ministerie van VWS worden geplaatst (www.minvws.nl).
- Met GGD Nederland is afgesproken dat telefoontjes van ongeruste burgers worden doorverwezen naar bovengenoemde landelijke telefoonlijn. Ook wordt op de internetsite van GGD Nederland verwezen naar bovengenoemde site.
- Voor professionals (met name GGD's) blijft de informatie van de Landelijke Coördinatiestructuur Infectieziektebestrijding (LCI) leidend. Deze informatie is beschikbaar via de websites van VWS en de LCI.

De overige eerstelijns hulpverlening (politie, brandweer) wordt vandaag opnieuw geïnformeerd over de bestaande procedures rondom verdachte pakketjes. De informatie hiervoor wordt verspreid via het ministerie van BZK. Als er een verdacht pakketje wordt aangetroffen, kan een beveiligingsbeambte of instelling hierover contact opnemen met de politie. De politie schakelt – indien nodig – de GGD in.

Het kan enkele dagen duren voordat iemand – na besmetting – daadwerkelijk ziek wordt van anthrax. Als iemand in contact is geweest met een verdacht pakketje, is er voldoende tijd om te bepalen of het pakketje besmet is en maatregelen te nemen. Als in het pakje anthraxsporen worden aangetoond, kan vervolgens worden begonnen met de antibiotische behandeling. Het is wenselijk binnen 24 uur na besmetting met de behandeling te beginnen. Hoe eerder de behandeling wordt begonnen, hoe effectiever hij is.

Anthrax is niet van mens op mens overdraagbaar. Als de vermoedelijke bron onschadelijk is gemaakt, is de kans dat de ziekte zich in de tussentijd verspreid heeft, nihil.

Omdat een eventuele besmetting altijd in een afgebakend gebied plaats vindt, zal deze een beperkt aantal mensen betreffen. Het is te verwachten dat hiervoor een voldoende hoeveelheid antibiotica beschikbaar is. Ik heb deskundigen van het Outbreak Management Team gevraagd om hier nog eens speciaal naar te kijken. De behandeling met antibiotica kent wel bijwerkingen. Het is dus niet wenselijk om antibiotica voor te schrijven als nog niet duidelijk is of de betreffende persoon met anthrax in contact is geweest.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E. Borst-Eilers

Bijlage vragen en antwoorden miltvuur (= anthrax)

1. Wat is miltvuur (= anthrax)?

Miltvuur wordt door anthrax-bacteriën veroorzaakt. Het is voor mensen een zeer zeldzame aandoening. Van tijd tot tijd komt het bij vee voor. Anthrax of miltvuur komt dus in de natuur voor, maar kan ook moedwillig verspreid worden. Men spreekt dan van een biologisch wapen. De anthraxbacterie kan barre omstandigheden overleven door sporen te vormen. Anthraxsporen komen tot leven als ze een goede voedingsbodem vinden. Bij de mens kunnen ze ziekten veroorzaken in luchtwegen, huid en darmen.

2. Wat zijn de symptomen van de ziekte?

Besmetting via de huid

Als de anthraxsporen in aanraking komen met de huid, kunnen ze huidwondjes infecteren en veroorzaken dan meestal een milde, voorbijgaande ziekte. De ziekte is dan herkenbaar aan een zweer op de huid. Dit kan gepaard gaan met verschijnselen als hoofdpijn en lichte koorts. Slechts in een enkel geval leidt dit tot bloedvergiftiging met hoge koorts.

Besmetting via de luchtwegen

Geïnhaleerde sporen blijven meestal op de slijmvliezen in de bovenste luchtwegen steken. Enkele sporen kunnen uit de keel in de longblaasjes terechtkomen. Als de sporen zich ontwikkelen in de longen en naar andere organen uitzwermen, produceren ze een gifstof, met bloedingen, vochtophopingen en wefselafbraak als gevolg. Kenmerkend voor besmetting met miltvuur via inademing zijn: hoofdpijn, hoge koorts, buikpijn en inwendige bloedingen, bloed opgeven en ademhalingsmoeilijkheden. Miltvuur in deze vorm is vaak dodelijk.

Besmetting via de mond

Besmetting via de mond komt bijna nooit voor. Als de anthraxbacterie in de darmen komt kan hij koorts, misselijkheid en buikpijn veroorzaken. Deze vorm is niet dodelijk.

3. Wat gebeurt er als een dokter miltvuur vaststelt?

Een laboratorium is wettelijk verplicht om ieder geval van anthrax te melden bij de GGD. Ook artsen zijn wettelijk verplicht om een bijzondere toename van besmettelijke ziekten aan de GGD te melden. De Inspectie voor de Gezondheidszorg heeft alle artsen in Nederland hier pas nog op geattendeerd.

De arts infectieziekten van de GGD is deskundig en weet hoe er verder moet worden omgegaan met de melding. Hiervoor zijn protocollen beschikbaar.

4. Is anthrax besmettelijk?

Miltvuur is niet besmettelijk van mens op mens. Het is wel mogelijk om besmet te raken via bijvoorbeeld een brief, maar die kans is klein. Iemand moet een behoorlijke hoeveelheid bacteriën inademen die ook nog eens een bepaalde grootte moeten hebben. Als de bacteriën te groot zijn, komen ze niet in de longen terecht. Besmetting via inademing komt heel weinig voor maar is het meest gevaarlijk.

5. Hoe groot is de kans dat je ziek wordt, nadat je een met miltvuur besmet poeder hebt ingeademd?

Tussen aanraking van de bacterie en daadwerkelijk ziek worden kan een aantal dagen zitten. In die tijd kan antibiotica genomen worden waarmee de ziekte bestreden kan worden.

6. Is er een middel tegen anthrax?

Miltvuur kan worden behandeld met een antibioticum. Deze behandeling kan, als deze voor of onmiddellijk na het optreden van de eerste symptomen wordt toegediend, de kansen op overleving aanmerkelijk vergroten. Het is wenselijk binnen 24 uur na besmetting met de behandeling te beginnen. Hoe eerder de behandeling wordt begonnen, hoe effectiever hij is. De behandeling kent wel bijwerkingen. Het is dus niet nodig (en zelfs gevaarlijk) om met behandelen te beginnen als er geen reden voor is.

7. Kan de bevolking preventief worden gevaccineerd?

Nee. Men werkt al enige tijd aan de ontwikkeling van een vaccin. Een goed vaccin en veilig vaccin ontwikkelen kost echter vaak veel tijd. Op korte termijn is er daarom geen vaccin te verwachten.

8. Heeft het zin om preventief antibiotica te nemen?

Nee dit heeft geen zin. Het wordt zelfs afgeraden omdat het gevaarlijk kan zijn voor de gezondheid.

Vragen en antwoorden poststukken

1. Kan ik mijn post nog veilig open maken?

Ja. Indien u na opening ongerust wordt kunt u maatregelen (zie vraag 3) nemen. Er is echter een zeer kleine kans dat dit gebeurt.

2. Wanneer is een poststuk «verdacht»?

Indien er vermoedens zijn dat dit poststuk besmet is met een voor de mens schadelijke stof. Een aantal **kenmerken** zijn:

Teveel postzegels, handgeschreven of slecht getypt adres, onjuiste titulaat, titel maar geen naam, spelfouten, vette vlekken, verkleuringen of aparte geur, afzender niet vermeld, erg zwaar gewicht, hobbels in envelop of pakket, draden of aluminiumfolie steken uit, overmatig gebruik van plakband/tape/nietjes etc., tikkend geluid, gemerkt met specifieke aanhef zoals «Persoonlijk» of «Vertrouwelijk», gebruik van een postzegel die niet overeenkomt met het adres van de afzender (Nederlands adres met buitenlandse postzegel of omgekeerd).

3. Welke maatregelen moet u nemen bij een verdacht pakketje?

Als u thuis bent, meld het incident dan bij de politie. Als u op uw werk bent, meld het dan bij de beveiligingsbeambte (als deze er niet is de politie) en stel uw leidinggevenden op de hoogte.

4. Wat moet je doen als je een pakketje (met verdacht poeder) hebt opengemaakt?

Sluit het pakje weer en stop dit in een luchtdichte verpakking, bijvoorbeeld een plastic zak. Was hierna direct uw handen zorgvuldig. Neem vervolgens contact op met de politie. Deze waarschuwen indien nodig de GGD.

Als er poeder is geknoeid, dek dit dan af en kom er zelf niet meer aan.